

**DATÇA-BOZBURUN ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNİN DENİZEL VE KIYISAL
ALANLARININ BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİNİN TESPİTİ**
**MARINE BIOLOGICAL DIVERSITY ASSESMENT OF DATCA-BOZBURUN SPECIALLY
PROTECTED AREA**

Erdoğan OKUŞ, Ahsen YÜKSEK, İ. Noyan YILMAZ, Aslı ASLAN YILMAZ, S. Ünsal KARHAN, M. İdil
ÖZ, Nazlı DEMİREL, Seyfettin TAŞ,

İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, erokus@istanbul.edu.tr

Özet:

Tarihsel ve doğal özellikleri bakımından TC Çevre ve Orman Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından koruma altına alınan Datça-Bozburun yarımadaalarında denizel biyoçeşitliliğin belirlenmesi, koruma altındaki türlerin dağılımlarının saptanması ve kıyı alanlarının yönetimine yönelik önerilerin oluşturulması için 2002 yılında başlayan oşinografi ve dalış çalışmaları 2004 yılında tamamlanmıştır. Enstitümüz Deniz Biyolojisi Bilim Dalı'nın özel eğitimden geçen 13 kişilik ekibi tarafından gerçekleştirilen her biri 20-25 gün süren 7 çalışma ile ÖÇK Bölgesi'nin tüm kıyı şeridi boyunca dalgalanma zonundan ~ 5 m derinliğe kadar serbest dalış ile, 5-50 m arasında, zaman zaman 75 m derinliğe kadar olan sahada ise scuba ile 1300 dalış gerçekleştirilerek sahanın biyoçeşitliliği araştırılmıştır. Dalış çalışmalarına ilaveten 66 istasyonda su kolonunun fizikokimyasal ve biyolojik yapısını anlamaya yönelik oşinografik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonunda bölgede 116 Thallophtya, 3 Magnoliophyta, 26 Porifera, 39 Cnidaria, 3 Ctenophora, 3 Plathelminthes, 2 Nemertini, 1 Echiura, 1 Sipuncula, 123 Mollusca, 24 Arthropoda, 24 Polychaeta, 11 Bryozoa, 30 Echinodermata, 18 Ascidia, 145 Pices, olmak üzere toplam 535 türün tayini tamamlanmıştır. Arazide tanımlanamayıp örnek alınan materyaller ve plankton örnekleri üzerinden taksonomik çalışmalar devam etmektedir.

Projenin bir diğer odak noktası Akdeniz'de uluslar arası sözleşmeler ile koruma altına alınan türlerin dağılım alanlarının belirlenmesidir. Bu kapsamda bölgede tespit edilen deniz çayırları (*Posidonia oceanica*, *Cymodocea nodosa* vs), algler (*Mesophyllum lichenoides*, *Cystoseira amentacea* vs), karavida (*Scyllarides latus*), böcek (*Palinurus elephas*), orföz (*Epinephelus marginatus*), yumuşakçalar (*Charonia tritonis variegata*, *Lithophaga lithophaga*, *Pinna nobilis*, *Tonna galea* vs), deniz kestaneleri (*Centrostephanus longispinus*, *Paracentrotus lividus*), Eşkına (*Sciaena umbra*), Minekop (*Umbrina cirrosa*) ve *Caretta Caretta* (deniz kaplumbağası) gibi türlerin bölgedeki dağılım alanları ve tehdit unsurları araştırılmıştır.

Yapılan çalışmalar sonucunda yerleşimin olduğu alanlarda ve bazı bölgelerde sorunlar tespit edilmiş olmasına rağmen, seki diski ölçümlerinin 40 m yi bulduğu el değmemiş alanlar da gözlenmiştir. Akdeniz'in

en büyük koruma alanı olan bölgede, biyoçeşitliliğin yüksek olması ve geniş *Posidonia* çayırlarının gözlenmesine karşın, yoğun *Caulerpa* dağılımı bölgede bazı sorunlar olduğuna dikkati çekmektedir.

Abstract:

Unique and fragile terrestrial and marine ecosystems of Datca Bozburun peninsulas have been declared as a specially protected area by the Authority for Protection of Special Areas of Ministry of Environment and Forestry of the Republic of Turkey. Oceanographic and diving surveys were conducted at the region in 2002-2004 period by the Institute of Marine Sciences and Management of Istanbul University in order to determine marine biodiversity, distribution and condition of endangered or protected species and to make suggestions on management of coastal areas. Specially trained marine biology team conducted more than 1300 dives at the study area in 7 surveys, each approximately 20-25 days long. Coasts from spray zone to 5 m depth were investigated by skin diving, while depths of the region till 75 m were explored by SCUBA. In addition to diving surveys, physicochemical and biological properties of water column were investigated at 66 stations by standart oceanographic methods.

Studies revealed in detection of 536 species. Among them 116 Thallophyta, 3 Magnoliophyta, 26 Porifera, 39 Cnidaria, 3 Ctenophora, 3 Plathelminthes, 2 Nemertini, 1 Echiura, 1 Sipuncula, 123 Mollusca, 24 Arthropoda, 24 Polychaeta, 11 Bryozoa, 30 Echinodermata, 18 Ascidia, 145 Pices species were identified. Taxonomic studies are continuing on fixed materials from diving surveys and plankton samples.

Another focal point of the project is to determine distribution and condition of endangered or protected marine species' populations. Distribution and problems of endangered and/or protected species such as *Posidonia oceanica*, *Cymodocea nodosa*, *Mesophyllum lichenoides*, *Cystoseira amentacea*, *Scyllarides latus*, *Palinurus elephas*, *Epinephelus marginatus*, *Charonia tritonis variegata*, *Lithophaga lithophaga*, *Pinna nobilis*, *Tonna galea*, *Centrostephanus longispinus*, *Paracentrotus lividus*, *Sciaena umbra*, *Umbrina cirrosa* and *Caretta Caretta* were investigated.

Some problems were detected at some areas particularly around settlements, indeed some areas were secchi disc depth surpassed 40 m with untouches nature were also recorded. The region is the largest SPA of Mediterranean basin, despite of the wide coverage of *posidonia oceanica* beds at the tregon the invasion and distribution of *Caulerpa* species point out serioposity of problems.

Anahtar Kelime: Biyoçeşitlilik, Özel Koruma Bölgesi, Datça, *Posidonia*, *Caulerpa*

Key words: Biodiversity, Specially protected area, Datça, *Posidonia*, *Caulerpa*